Συμπληρωματικές σημειώσεις Εισαγωγή στην Κοινωνική Έρευνα Ι

Γιάννης Κατερέλος

2/12/2014

Τι σημαίνει «κριτική…»???

Saunders, Lewis & Thornhill 2009

Box 3.2 Checklist

Evaluating the content of your critical literature review

- ✔ Have you ensured that the literature covered relates clearly to your research question and objectives?
- ✔ Have you covered the most relevant and significant theories of recognised experts in the area?
- ✔ Have you covered the most relevant and significant literature or at least a representative sample?
- ✔ Have you included up-to-date literature?
- ✔ Have you referenced all the literature used in the format prescribed in the assessment criteria?

Box 3.3 Checklist

Evaluating whether your literature review is critical

- ✔ Have you shown how your research question relates to previous research reviewed?
- ✔ Have you assessed the strengths and weaknesses of the previous research reviewed?
- ✔ Have you been objective in your discussion and assessment of other people's research?
- ✔ Have you included references to research that is counter to your own opinion?
- ✔ Have you distinguished clearly between facts and opinions?
- ✔ Have you made reasoned judgements about the value and relevance of others' research to your own?
- ✔ Have you justified clearly your own ideas?
- ✔ Have you highlighted those areas where new research (yours!) is needed to provide fresh insights and taken these into account in your arguments? In particular:
  - ✔ where there are inconsistencies in current knowledge and understanding?
  - ✔ where there are omissions or bias in published research?
  - ✔ where research findings need to be tested further?
  - ✔ where evidence is lacking, inconclusive, contradictory or limited?
- ✔ Have you justified your arguments by referencing correctly published research?

Η έρευνα: για όλους ή για λίγους;

- Κοινή ανθρώπινη έρευνα
  - Οι άνθρωποι θέλουν να προβλέπουν το μέλλον. Γιατί;
    - Αναγνωρίζουμε ότι το μέλλον οφείλεται εν μέρει στο παρόν / παρελθόν
    - Τα πρότυπα αιτίου και αποτελέσματος είναι, εκ φύσεως, πιθανοκρατικά
  - Πρόβλεψη έναντι κατανόησης
  - Παράδοση
  - Αυθεντία
- Σφάλματα στην έρευνα και ορισμένες λύσεις
  - Ανακριβείς παρατηρήσεις
    - Οι τεχνικές μέτρησης προσφέρουν ακρίβεια
  - Υπερβολική γενίκευση
    - Τα μεγάλα και αντιπροσωπευτικά δείγματα προφυλάσσουν από την υπερβολική γενίκευση
    - Επανάληψη – Η επανάληψη μιας ερευνητικής μελέτη προκειμένου να ελεγχθούν και είτε να επιβεβαιωθούν είτε να αμφισβητηθούν τα ευρήματα μιας προγενέστερης μελέτης
  - Επιλεκτική παρατήρηση
    - Αποφύγετε να αναζητάτε «αποκλίνουσες» περιπτώσεις
  - Παράλογος συλλογισμός
    - «Το σφάλμα του παίκτη» (Gambler’s fallacy)

Τι μπορούμε να ερευνήσουμε; Τι «βλέπουμε»;

Εγκέφαλος

(Social) Neuroscience-“Hard evidence”- Άμεσα Τεχνολογικά εξαρτημένη (Digital Imaging Tech)

Ψυχοχειρουργική 👎👎👎

Μεθοδολογικές επιλογές: Κυρίως Πείραμα

Σκέψη

Cognitive/Emotional/Memory - “Ο μόνος που έχει πρόσβαση είναι ο ίδιος» και ίσως όχι πάντα… (=stream of consciousness / subconscious?/ latent?)

Μεθοδολογικές επιλογές: Μόνον Έμμεσα…

Δήλωση-Λόγος

“Skinner: Speech is Covert thought” – (Ισχυρές) Ενδείξεις σχετικά με τους μηχανισμούς διαχείρισης είτε πληροφορίας (cognitive)/ είτε συναισθήματος (emotional)

Αλλάζω τον λόγο μου ≈ αλλάζω την σκέψη μου?

Μεθοδολογικές επιλογές: μέσω Αυτό-αναφοράς Παρατήρηση και Πείραμα

Πράξη-Συμπεριφορά

Behaviorism – “Hard evidence”- “Thought is ‘irrelevant’”- Simplicity of explanation but sufficiency?

Κοινωνικός ή Ιδεολογικά προσδιορισμένος Συμπεριφορισμός 👎👎👎

Μεθοδολογικές επιλογές: Μόνον Πείραμα

Τα θεμέλια της έρευνας (Ι):

- Θεωρία, όχι φιλοσοφία ούτε πίστη
  - Η θεωρία αφορά ό,τι υπάρχει, όχι ό,τι θα έπρεπε να υπάρχει
  - Θεωρία – Μια συστηματική ερμηνεία για τις παρατηρήσεις που σχετίζονται με μια συγκεκριμένη πλευρά της ζωής
  - Η έρευνα μπορεί να μας βοηθήσει να γνωρίσουμε τι υπάρχει και γιατί…
- Βρίσκουμε κανονικότητες
  - Εξαιρέσεις; Υπάρχουν;
  - Οι κοινωνικές κανονικότητες αντιπροσωπεύουν πάντα πιθανοκρατικά μοτίβα.
- Έννοιες και μεταβλητές
  - Μεταβλητές – Λογικά σύνολα τιμών
  - Τιμές – Χαρακτηριστικά ή ιδιότητες που περιγράφουν ένα αντικείμενο

Τα θεμέλια της έρευνας (ΙΙ):

- **Ανεξάρτητη μεταβλητή** – Μια μεταβλητή με τιμές που δεν αμφισβητούνται σε μια ανάλυση, αλλά θεωρούνται απλώς δεδομένες (προφανείς;)
- **Εξαρτημένη μεταβλητή** – Μια μεταβλητή που θεωρείται ότι εξαρτάται ή προκύπτει από μια άλλη (την ανεξάρτητη)

- Οι σκοποί της έρευνας
  - Η χαρτογράφηση ενός θέματος που ίσως αιτιολογήσει τη διεξαγωγή περαιτέρω έρευνας στο μέλλον (**διερεύνηση**)
  - Η περιγραφή της κατάστασης στην οποία βρίσκονται τα κοινωνικά ζητήματα (**περιγραφή**)
  - Ανάδειξη των αιτιών των φαινομένων βάσει αιτιακών σχέσεων (**ερμηνεία**)

Παράδειγμα

Ερευνητικό ερώτημα

- Υπάρχει σχέση μεταξύ του «μορφωτικού επιπέδου» και της «προκατάληψης»;
- Α) Ναι
- Β) Οχι

Αποτελέσματα **(από Babbie 2011)**

α. Οι αμόρφωτοι είναι ***περισσότερο*** προκατειλημμένοι από τους μορφωμένους.

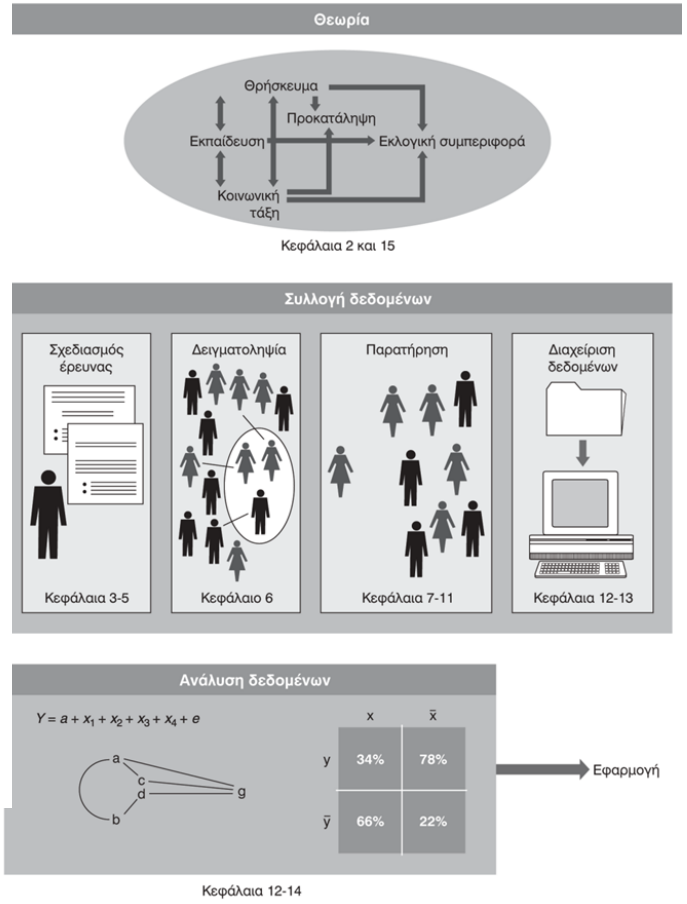
β. Δεν υπάρχει ***καμία*** εμφανής σχέση ανάμεσα στην εκπαίδευση και την προκατάληψη.

Η «τυπική» ερευνητική διαδικασία…

(←από Babbie 2011 ↓) & (Saunders, Lewis & Thornhill 2009 →)

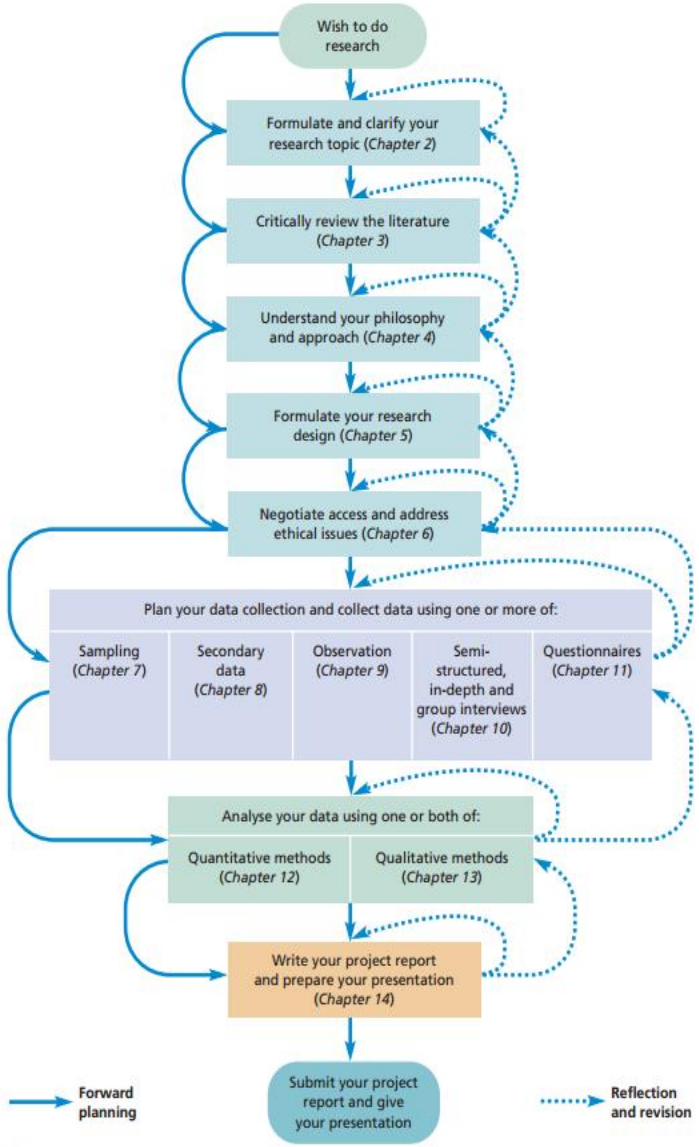
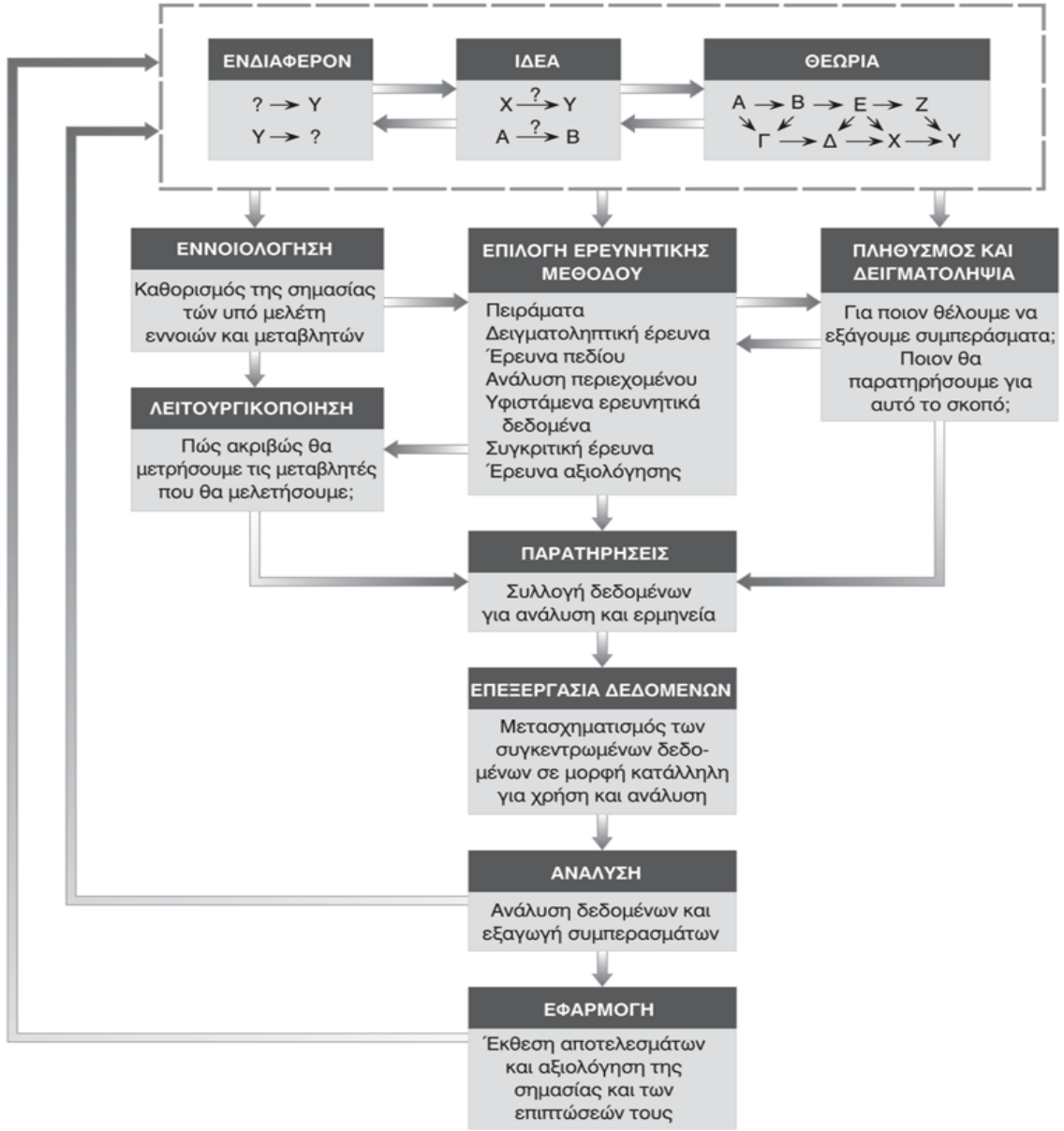

Figure 1.2
The research process
Source: © Mark Saunders, Philip Lewis and Adrian Thornhill 2009.

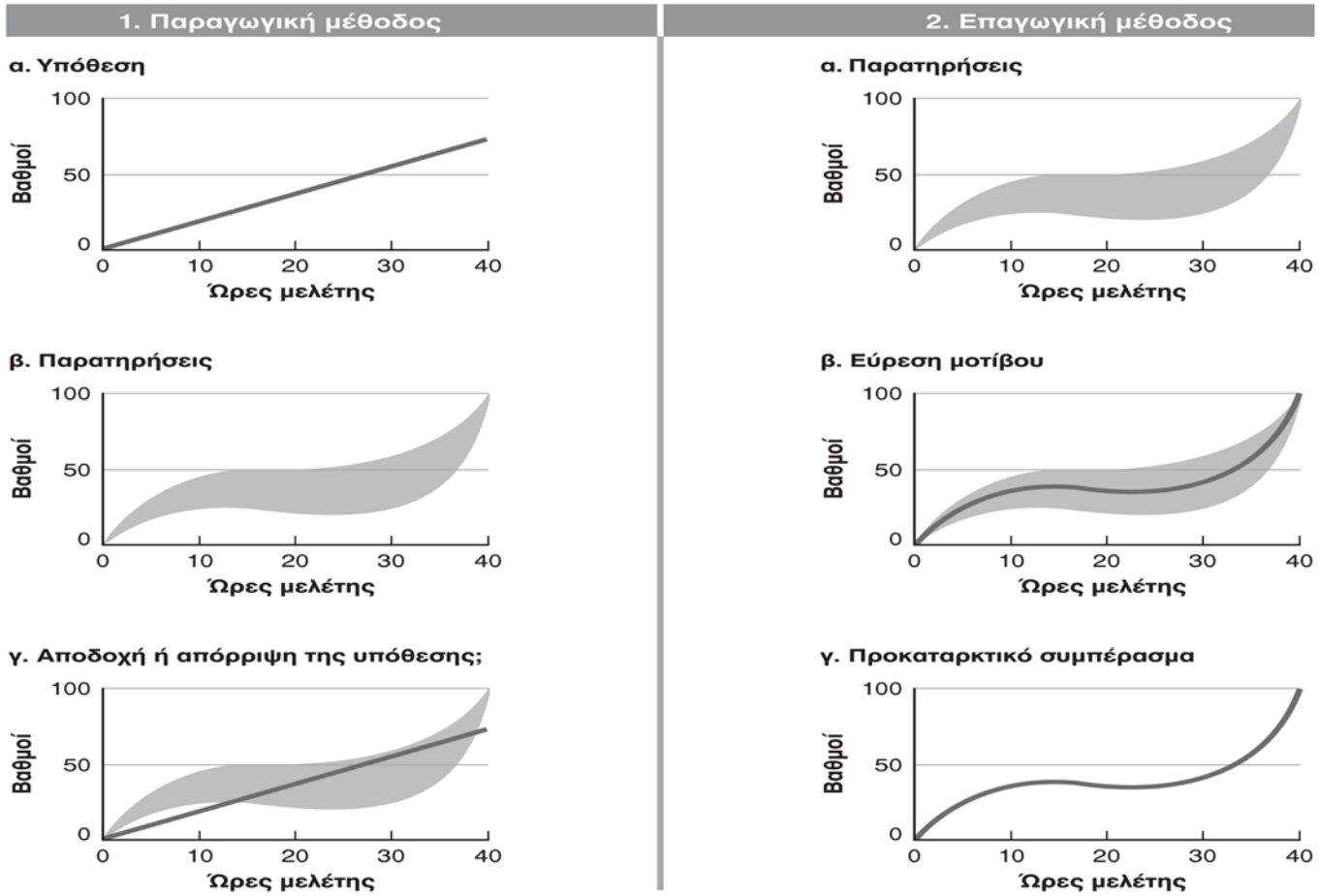
‘Η… (από Babbie 2011)

Οι δεσμοί θεωρίας και έρευνας

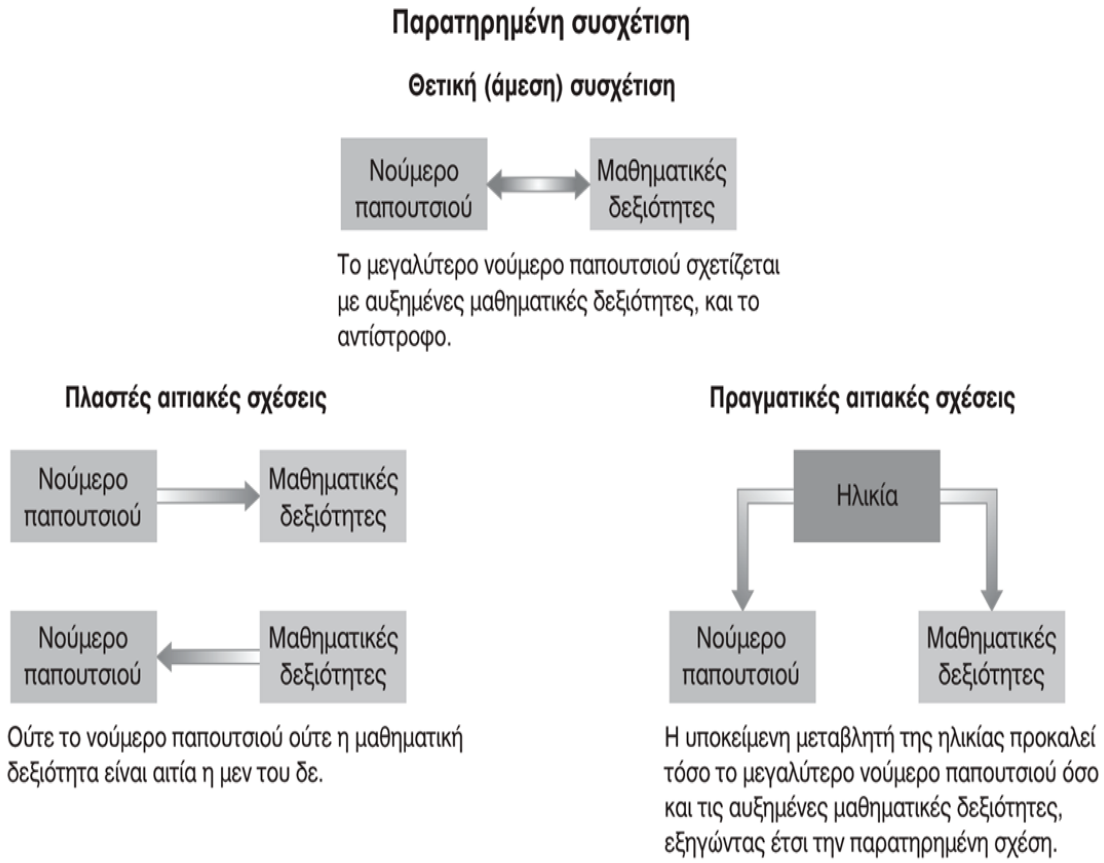
- **Παραγωγικό Μοντέλο** – Η έρευνα χρησιμοποιείται για να ελεγχθούν οι θεωρίες
- **Επαγωγικό Μοντέλο** – Οι θεωρίες συγκροτούνται από την ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων

(από Babbie 2011)

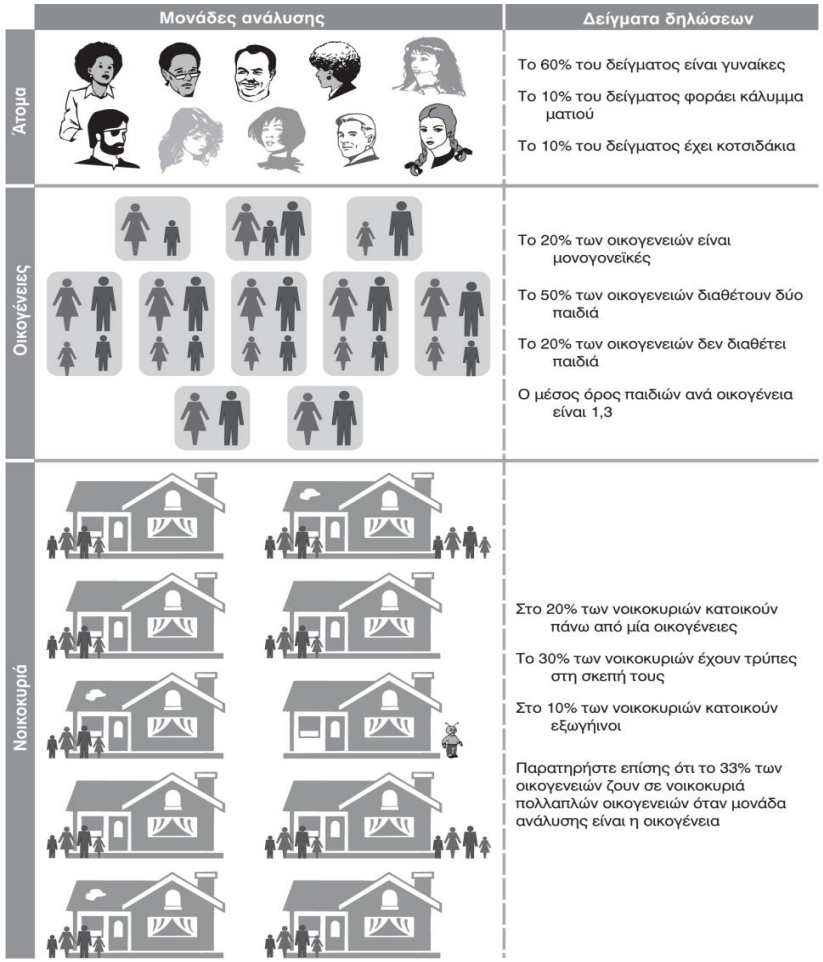
Προσοχή! Α-νόητες σχέσεις και πλαστές μεταβλητές

- Παράδειγμα (από Babbie 2011 →)
- Ανέκδοτο με το ερώτημα: «Τι προκαλεί τη μέθη;»
- Ανέκδοτο με το ερώτημα: «Που είναι τα κλειδιά μου;»
- Σχέση μεταξύ «Σωματικού βάρους-Φύλου- Μακρο Οικονομικής κατάστασης»:
- Σε «δύσκολες» εποχές, οι γυναίκες παχαίνουν και οι άνδρες αδυνατίζουν
- Σε εποχές «ευμάρειας», οι γυναίκες αδυνατίζουν και οι άνδρες παχαίνουν

Μεταβλητές: οι μονάδες ανάλυσης

- Η μονάδα ανάλυσης (από Babbie 2011)
- Άτομα
  - Φοιτητές, ψηφοφόροι, γονείς, παιδιά, καθολικοί
- Ομάδες
  - Μέλη συμμοριών, οικογένειες, σύζυγοι, παρέες φίλων
- Οργανώσεις
  - Επιχειρήσεις, κοινωνικές οργανώσεις, κολέγια
- Κοινωνικές αλληλεπιδράσεις
  - Τηλεφωνικές συνδιαλέξεις, χοροί, διαδικτυακές ομάδες συζήτησης, καυγάδες

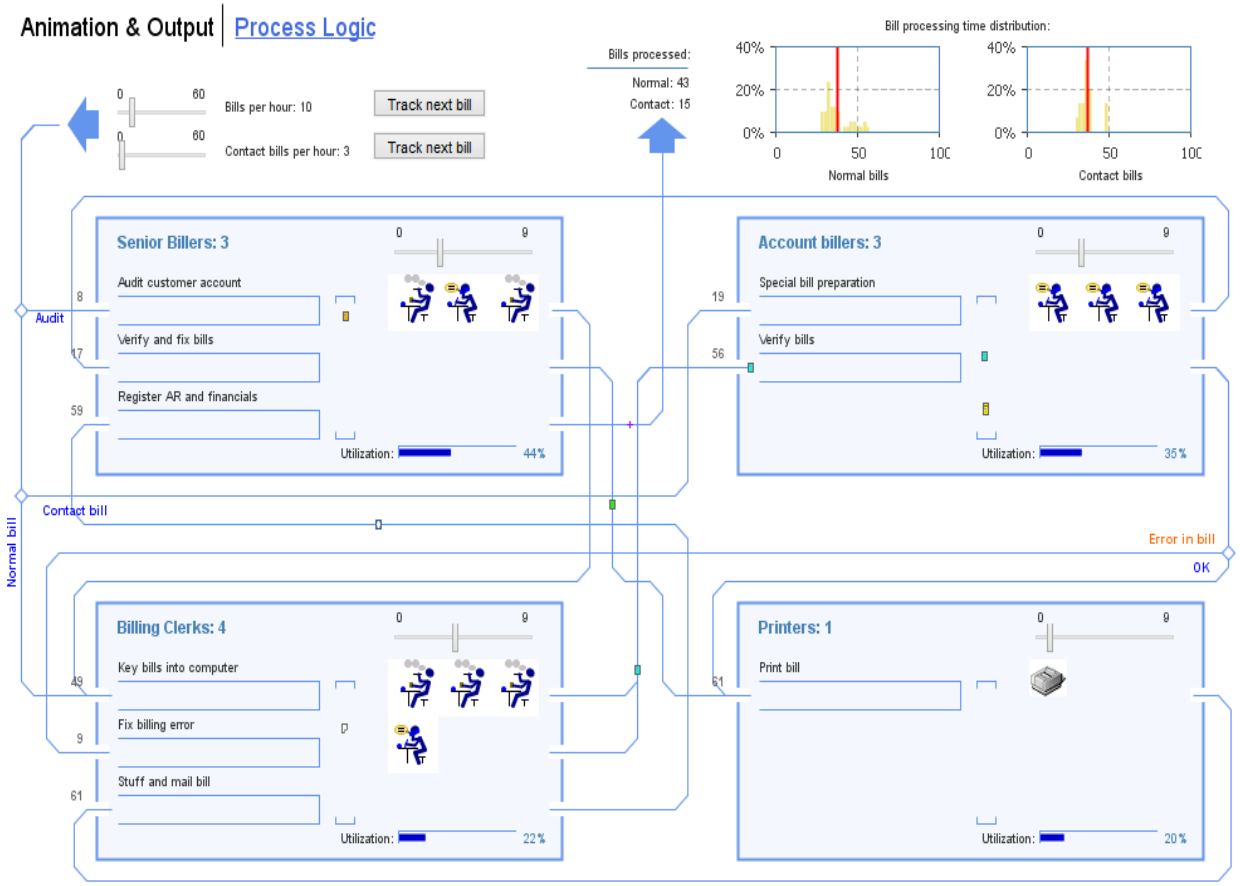
Διαχρονικές μελέτες

- Είδος μελέτης που περιλαμβάνει δεδομένα που αντλήθηκαν σε διαφορετικά χρονικά σημεία (από Babbie 2011)
  - Μελέτη τάσης – Μια μελέτη κατά την οποία ένα δεδομένο χαρακτηριστικό κάποιου πληθυσμού παρακολουθείται στην πάροδο του χρόνου
  - Μελέτη κοόρτης (cohort) – Μια μελέτη στην οποία ένας συγκεκριμένος υποπληθυσμός ή Κατηγορία, μελετάται στην πάροδο του χρόνου
  - Μελέτη Πάνελ – Μια μελέτη κατά την οποία τα δεδομένα αντλούνται από το ίδιο σύνολο ανθρώπων (δείγμα ή πάνελ) σε διαφορετικά χρονικά σημεία.
- Σύγκριση τριών ειδών διαχρονικών μελετών
- Παράδειγμα: Η επαγγελματική εξουθένωση (burn-out)
  - Μελέτη τάσης – Εξετάζει τις αλλαγές σε σχέση με την επαγγελματική εξουθένωση με την πάροδο του χρόνου
  - Μελέτη κοόρτης – Παρακολουθεί τις μεταβολές σε σχέση με την επαγγελματική εξουθένωση στις εταιρείες «Ανάπτυξης Λογισμικού Android»
  - Μελέτη πάνελ – Παρακολουθεί τις αλλαγές σε σχέση με την επαγγελματική εξουθένωση σε μια συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων με την πάροδο του χρόνου (πάντα τους ίδιους)

Οι προσομοιώσεις…

(Από http://www.anylogic.com/areas/business το Billing Department)

- Σαφέστατα προσανατολισμένη προς πρακτικές λύσεις…
- Αξιώματα-Σχέσεις-Μεταβλητές…
- Παρακολούθηση της εξέλιξης…
- Βελτιστοποίηση…

Τι ψάχνουμε; (Γενικοί κανόνες διαμόρφωσης ερευνητικού ερωτήματος)

- Μια *αναγκαία* συνθήκη αντιπροσωπεύει μια συνθήκη που πρέπει να υφίσταται προκειμένου να προκύψει ένα αποτέλεσμα.
- Μια *ικανή* συνθήκη αντιπροσωπεύει μια συνθήκη που, αν υφίσταται, εγγυάται το εν λόγω αποτέλεσμα.
- Η ανακάλυψη μιας συνθήκης που είναι συνάμα αναγκαία και ικανή είναι το πιο ικανοποιητικό αποτέλεσμα μιας έρευνας.
- (Απλουστευτικό) Παράδειγμα: Διασταύρωση εγκυμοσύνης και φύλου-Κανένας άνδρας δεν είναι έγκυος… άρα αναγκαία συνθήκη για να είσαι έγκυος είναι να είσαι γυναίκα αλλά όλες οι γυναίκες δεν είναι έγκυοι… επομένως, ικανή συνθήκη για να είναι μια γυναίκα έγκυος είναι να έχει προηγηθεί επιτυχημένη γονιμοποίηση είτε με τεχνητό είτε με φυσικό τρόπο…

Πώς να σχεδιάσετε ένα ερευνητικό πρόγραμμα

(από Babbie 2011)

1. Ορίστε το σκοπό του προγράμματός σας – είναι διερευνητικός, περιγραφικός ή ερμηνευτικός;
2. Καθορίστε τη σημασία κάθε έννοιας που θέλετε να μελετήσετε
3. Επιλέξτε ερευνητική μέθοδο
4. Αποφασίστε πώς θα μετρήσετε τα αποτελέσματα
5. Αποφασίστε ποιον ή τι θα μελετήσετε
6. Συλλέξτε εμπειρικά δεδομένα
7. Επεξεργαστείτε τα δεδομένα
8. Αναλύστε τα δεδομένα
9. Εκθέστε τα ευρήματά σας

Η ερευνητική πρόταση

(από Babbie 2011)

- Στοιχεία της ερευνητικής πρότασης
  1. Πρόβλημα ή στόχος
  2. Επισκόπηση βιβλιογραφίας
  3. Υποκείμενα της μελέτης (=οι συμμετέχοντες)
  4. Μέτρηση
  5. Μέθοδοι συλλογής δεδομένων
  6. Ανάλυση
  7. Χρονοδιάγραμμα
  8. Προϋπολογισμός
  9. Επιστημονικό συμβούλιο κριτών

Η Μέτρηση & η Εννοιολόγηση (Ι)

(από Babbie 2011)

- Προσεκτική και σκόπιμη παρατήρηση του πραγματικού κόσμου με σκοπό την περιγραφή αντικειμένων και συμβάντων βάσει των τιμών μιας μεταβλητής
- Αντιλήψεις, έννοιες και πραγματικότητα
  - Πώς θα *εννοιολογούσατε*...
    - την προκατάληψη;
    - τη φιλευσπλαχνία;
  - Εννοιολόγηση – Η νοητική διαδικασία μέσω της οποίας ασαφείς και ανακριβείς ιδέες (έννοιες) προσλαμβάνουν πιο συγκεκριμένη και ακριβή υπόσταση
- Έννοιες ως κατασκευές
  - Οι έννοιες είναι κατασκευές που προέρχονται από την αμοιβαία συμφωνία νοητικών εικόνων (αντιλήψεων)
  - Οι αντιλήψεις μας συνοψίζουν σύνολα παρατηρήσεων και εμπειριών που φαινομενικά συνδέονται

Η Μέτρηση & η Εννοιολόγηση (ΙΙ)

(από Babbie 2011)

- Εννοιολόγηση – Η διαδικασία μέσω της οποίας προσδιορίζουμε τι εννοούμε όταν χρησιμοποιούμε συγκεκριμένους όρους στην έρευνα
- Είναι αδύνατο να απαντήσουμε επαρκώς σε ένα ερώτημα, χωρίς μια λειτουργική συμφωνία σχετικά με το νόημα του αποτελέσματος
- Η εννοιολόγηση παράγει ένα συγκεκριμένο, συμβατικό νόημα για μία έννοια, για τους σκοπούς της έρευνας
- Ενδείκτες και διαστάσεις
  - Ενδείκτης – Μια παρατήρηση που επιλέγουμε να θεωρήσουμε ως αντανάκλαση μιας μεταβλητής που θέλουμε να μελετήσουμε
  - Διάσταση – Μια πλευρά κάποιας έννοιας η οποία είναι δυνατό να προσδιοριστεί

Η Μέτρηση & η Εννοιολόγηση (ΙΙΙ)

(από Babbie 2011)

- Πραγματικοί, ονομαστικοί και λειτουργικοί ορισμοί
  - Προσδιορισμός – Η διαδικασία μέσω της οποίας προσδιορίζονται οι έννοιες
  - Ένας ονομαστικός ορισμός είναι ένας ορισμός που απλώς αποδίδεται σε έναν όρο, χωρίς να ισχυρίζεται διόλου ότι ο ορισμός αντιπροσωπεύει μια «πραγματική» οντότητα
  - Ένας λειτουργικός ορισμός καθορίζει επακριβώς με ποιο τρόπο θα μετρηθεί μια έννοια – διακρίνει, δηλαδή, τις λειτουργίες που πρόκειται να εκτελέσουμε
- Η εννοιολόγηση είναι η επεξεργασία και εξειδίκευση αφηρημένων εννοιών
- Η λειτουργικοποίηση είναι η ανάπτυξη συγκεκριμένων ερευνητικών διαδικασιών (λειτουργιών) που θα οδηγήσουν σε εμπειρικές παρατηρήσεις οι οποίες θα αντιπροσωπεύουν αυτές τις έννοιες στον πραγματικό κόσμο

Η λειτουργικοποίηση (Ι)

(από Babbie 2011)

- Εύρος μεταβλητότητας
  - Μέχρι ποιο σημείο είμαστε διατεθειμένοι να συνδυάζουμε ιδιότητες σε σχετικά χοντρικές κατηγορίες;
- Βαθμός ακρίβειας μεταξύ των άκρων
  - Πόσο ακριβής είναι η λειτουργικοποίηση των μεταβλητών;
- Διαστάσεις
- Ορίζοντας μεταβλητών και τιμές
  - Μια τιμή είναι ένα χαρακτηριστικό ή μία ιδιότητα κάποιου πράγματος (π.χ. γυναίκα, ηλικιωμένος, φοιτητής)
  - Μια μεταβλητή είναι ένα λογικό σύνολο τιμών (π.χ. φύλο, ηλικία)
  - Κάθε μεταβλητή πρέπει να διαθέτει δύο σημαντικές ιδιότητες
    1. Οι τιμές της πρέπει να παρουσιάζουν πληρότητα περιεχομένου
    2. Οι τιμές που απαρτίζουν μία μεταβλητή πρέπει να είναι αμοιβαία αποκλειόμενες

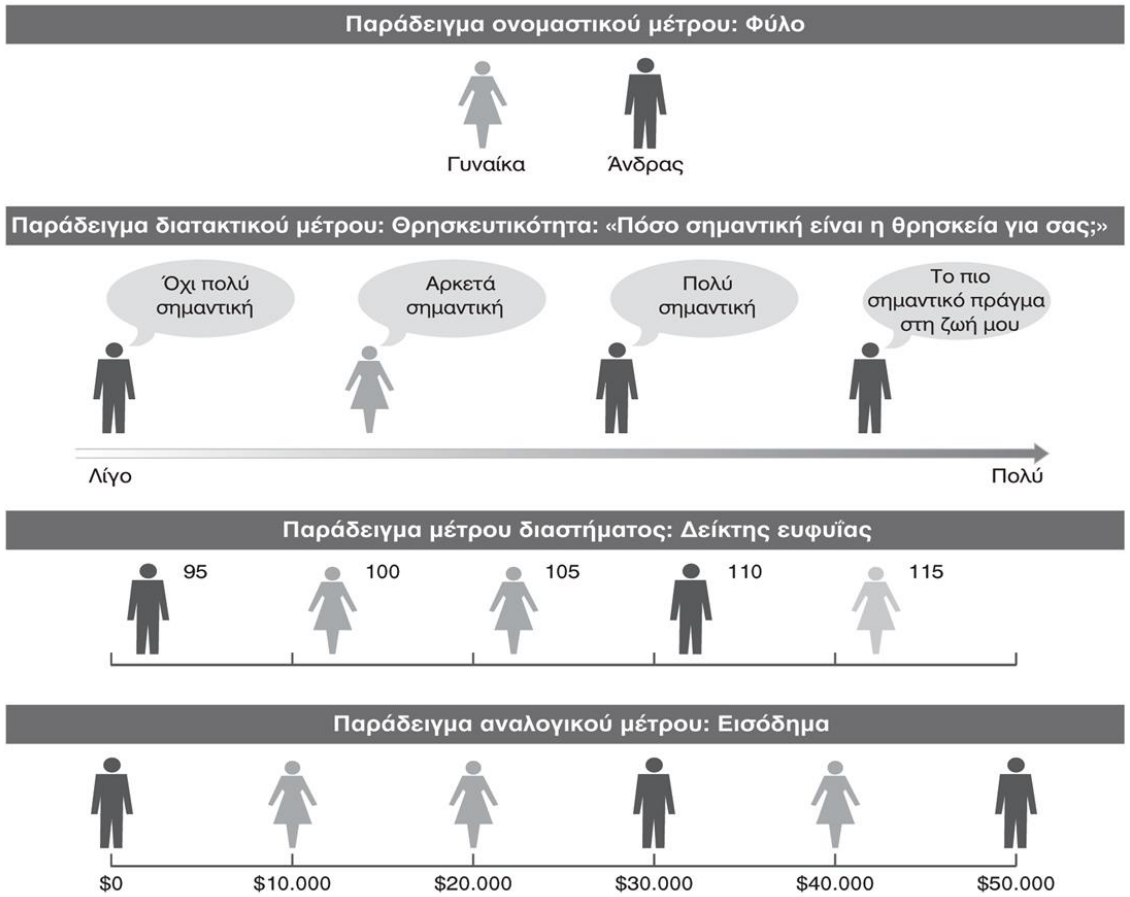
Η λειτουργικοποίηση (ΙΙ)

(από Babbie 2011)

- Επίπεδα μέτρησης
  - Ονομαστικά
  - Διατακτικά
  - Διαστήματος
  - Αναλογικά
- Επίπεδα μέτρησης – Ονομαστικά
  - Μεταβλητές που διαθέτουν τιμές που έχουν μόνο τις ιδιότητες του αμοιβαίου αποκλεισμού και της πληρότητας περιεχομένου
  - Παραδείγματα: φύλο, θρήσκευμα, τόπος γέννησης, πανεπιστημιακό πτυχίο, εθνικότητα, χρώμα μαλλιών
- Επίπεδα μέτρησης – Διατακτικά
  - Μεταβλητές με ιδιότητες που μπορούμε να ταξινομήσουμε βάσει κάποιας λογικής τάξης
  - Παραδείγματα: κοινωνικοοικονομική κατάσταση, επίπεδο σύγκρουσης, προκατάληψη, συντηρητισμός, σκληρότητα
- Επίπεδα μέτρησης – Επίπεδα διαστήματος
  - Μεταβλητές για τις οποίες είναι σημαντική η πραγματική απόσταση που χωρίζει τις τιμές τους
  - Παραδείγματα: θερμοκρασία (Φαρενάιτ), δείκτης ευφυΐας
- Επίπεδα μέτρησης – Αναλογικά
  - Μεταβλητές των οποίων οι τιμές, εκτός του ότι διαθέτουν όλα τα χαρακτηριστικά των μέτρων διαστήματος, βασίζονται επίσης σε ένα πραγματικό μηδενικό σημείο
  - Παραδείγματα: θερμοκρασία (Κέλβιν), ηλικία, χρονική διάρκεια, αριθμός οργανώσεων, αριθμός ομάδων, αριθμός των «άριστα» που παίρνει κάποιος στο πανεπιστήμιο

Η λειτουργικοποίηση (ΙΙΙ)

(από Babbie 2011)

Κριτήρια ποιότητας της μέτρησης (Ι)

(από Babbie 2011)

- Ακρίβεια και πιστότητα
- Αξιοπιστία
- Εγκυρότητα
- Ακρίβεια και πιστότητα
  - Οι ακριβείς μετρήσεις είναι ανώτερες από τις ανακριβείς
  - Η ακρίβεια διαφέρει από την πιστότητα
- Αξιοπιστία – Η ποιότητα των μεθόδων μέτρησης που υποδεικνύει ότι τα ίδια δεδομένα θα αντλούνται κάθε φορά σε επαναλαμβανόμενες παρατηρήσεις του ίδιου φαινομένου.
- Η αξιοπιστία διαφέρει από την πιστότητα…
  - Μέθοδος ελέγχου-επανελέγχου
    - Επανάληψη της ίδιας μέτρησης πάνω από μία φορές.
  - Μέθοδος διχοτόμησης
    - Πολλαπλά σύνολα τυχαία επιλεγμένων μεταβλητών πρέπει να προσφέρουν τις ίδιες ταξινομήσεις
  - Χρήση καθιερωμένων μέτρων
  - Αξιοπιστία των ερευνητών

Κριτήρια ποιότητας της μέτρησης (II)

(από Babbie 2011)

- Εγκυρότητα – Όρος που περιγράφει ένα μέτρο που μετρά επακριβώς την έννοια που έχει σκοπό να μετρήσει
  - Φαινομενική εγκυρότητα – Η ποιότητα ενός ενδείκτη που τον κάνει να μοιάζει ένα εύλογο μέτρο κάποιας μεταβλητής
  - Εγκυρότητα κριτηρίου – Ο βαθμός στον οποίο ένα μέτρο σχετίζεται με κάποιο εξωτερικό κριτήριο
  - Εγκυρότητα εννοιολογικής κατασκευής – Ο βαθμός στον οποίο ένα μέτρο σχετίζεται με άλλες μεταβλητές, όπως αναμένεται μέσα σε ένα σύστημα θεωρητικών σχέσεων
  - Εγκυρότητα Περιεχομένου – Ο βαθμός στον οποίο ένα μέτρο καλύπτει το εύρος των σημασιών που περιέχονται σε μια έννοια